

Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
MICHAL BOBEK
prednesené 21. júna 2018¹

Vec C-337/17

**Feniks Sp. z o.o.
proti
Azteca Products & Services SL**

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Sąd Okręgowy w Szczecinie (Krajský súd Štetín, Poľsko)]

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti – Právomoc v občianskych a obchodných veciach – Osobitná právomoc – Zmluvné veci – *Actio pauliana*“

I. Úvod

1. V ranom období rímskej histórie bol každý cudzinec nepriateľom štátu. Nemohol mať prospech z akýchkoľvek práv alebo ochrany *ius civile*, ktoré boli vyhradené len rímskym občanom.² Neskôr, najmä v cisárskom období, bol povolený určitý stupeň právnej plurality, najmä v stále sa rozširujúcich provinciách ríše. Navyše uplatniteľnosť *ius civile* na osoby, ktoré neboli rímskymi občanmi, bola postupne umožnená prostredníctvom rôznych právnych konštrukcií, ako napríklad „fikcia občianstva“,³ ktorú Gaius vymedzil takto: „... existuje fikcia rímskeho občianstva pre cudzinca, ktorý podáva žalobu ustanovenú našimi zákonmi alebo sa obhajuje za predpokladu, že je spravodlivé, aby sa táto žaloba rozšírila na cudzinca...“.⁴

2. V každom prípade by taká žaloba bola prejednaná inštitúciami alebo v rámci inštitúcií širšie chápanej Rímskej ríše. V Rímskej ríši neexistovali politicky suverénne štáty, medzi ktorými by mohli vzniknúť konflikty zákonov v súčasnom chápaní (medzi rovnako suverénnymi právnymi poriadkami). Keď teda niekedy v rokoch 150 až 125 pred Kristom *preator* zvaný Paulus zrejme po prvýkrát povolil žalobu, ktorá umožnila veriteľovi napadnúť akékoľvek úkony, ktoré dlžník vykonal podvodne na úkor veriteľa, v tejto žalobe, ktorá sa neskôr stala známa ako *actio pauliana*,⁵ otázka právomoci jednoducho nevznikla.

¹ Jazyk prednesu: angličtina.

² Pozri napríklad RATTIGAN, W. H.: *De Iure Personarum alebo A Treatise on the Roman Law of Persons*. London: Wildy & Sons, 1873, s. 126 – 130; alebo REIN, W.: *Das Römische Privatrecht und der Civilprozess bis in das erste Jahrhundert der Kaiserherrschaft*. Leipzig: K.F. Koehler, 1836, s. 47 – 48 a s. 106.

³ Pozri napríklad SULLIVAN, W. P.: Consent in Roman Choice of Law. In: *Critical Analysis of Law*, zv. 3, č. 1, 2016, s. 165 – 166, alebo ALDO, C.: Legal Pluralism in Practice. In: DU PLESSIS, P. J., ALDO, C. a TUORI, K. (vyd.): *The Oxford Handbook of Roman Law and Society*. Oxford: Oxford University Press, 2016, s. 286 – 287.

⁴ GAIUS, *Institutiones*, Kniha 4:37: „Item civitas romana peregrino fingitur, si eo nomine agat aut cum eo agatur quo nomine nostris legibus actio constituta est, si modo iustum sit eam actionem etiam ad peregrinum extendi...“ *The Institutes of Gaius*, preklad s predslovom od W. M. Gordona, a O. F. Robinsona, London: Duckworth, 1988, s. 431.

⁵ Ako jasne uviedol generálny advokát D. Ruiz-Jarabo Colomer vo veci Deko Marty Belgium (C-339/07, EU:C:2008:575, body 24 až 26.)

3. V roku 2018 je situácia iná. Poľské spoločnosti Feniks Sp. z o.o., so sídlom v Štetíne (ďalej len „Feniks“), a COLISEUM 2101 Sp. z o.o., tiež so sídlom v Štetíne (ďalej len „COLISEUM“), uzatvorili zmluvný vzťah týkajúci sa developerského projektu v Poľsku. COLISEUM uzavrela ďalšie zmluvy so subdodávateľmi, ale nemohla im zaplatiť. Namiesto nej vyplatila týchto subdodávateľov spoločnosť Feniks. V dôsledku toho sa COLISEUM stala dlžníkom spoločnosti Feniks.

4. COLISEUM neskôr predala pozemok nachádzajúci sa v Poľsku spoločnosti Azteca Products & Services SL so sídlom v Alcore (Španielske kráľovstvo) (ďalej len „Azteca“). Predajná cena bola započítaná voči existujúcemu dlhu, ktorý COLISEUM dlhovala spoločnosti Azteca.

5. Feniks podala žalobu na spoločnosť Azteca podľa ustanovení poľského občianskeho zákonníka, upravujúcich nástroj známy ako *actio pauliana*, ktorej cieľom bolo určiť, že predaj nehnuteľného majetku je voči spoločnosti Feniks neúčinný. Táto žaloba bola podaná na Sąd Okręgowy w Szczecinie (Krajský súd Štetín, Poľsko), ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania. Tento súd má pochybnosti, či poľské súdy majú medzinárodnú právomoc. Podľa jeho názoru môže byť právomoc preukázaná iba vtedy, ak sporné nároky možno kvalifikovať ako „zmluvné veci“ podľa nariadenia č. 1215/2012⁶. Ak to nie je možné, medzinárodná právomoc sa určí podľa všeobecného pravidla právomoci v členskom štáte bydliska žalovaného, v tomto prípade v Španielsku, kde má sídlo Azteca.

II. Právny rámec

A. Právo EÚ

6. Keďže konanie vo veci samej sa začalo 11. júla 2016, uplatní sa nariadenie (EÚ) č. 1215/2012 *ratione temporis*.⁷

7. Odôvodnenia 15 a 16 nariadenia č. 1215/2012 stanovujú:

„(15) Normy právomoci by mali byť ľahko predvídateľné a vychádzať zo zásady, že právomoc sa všeobecne zakladá podľa bydliska žalovaného. Právomoc založená na tomto kritériu by mala byť vždy k dispozícii, okrem určitých presne vymedzených situácií, keď predmet sporu alebo zmluvná voľnosť účastníkov odôvodňuje iný hraničný ukazovateľ. ...

(16) Okrem bydliska žalovaného musia byť k dispozícii aj alternatívne kritériá právomoci založené na úzkej väzbe medzi súdom a žalobou alebo na účely uľahčenia efektívneho riadneho výkonu súdnictva.“

8. Podľa článku 1 ods. 2 písm. b) nariadenia č. 1215/2012 sa tento článok nevzťahuje na „konkurzné konania, konania týkajúce sa vyrovnania zadlžených obchodných spoločností alebo iných právnických osôb a podobné konania“.

9. Článok 4 ods. 1 nariadenia č. 1215/2012 stanovuje: „Ak nie je v tomto nariadení uvedené inak, osoby s bydliskom na území členského štátu sa bez ohľadu na ich štátne občianstvo žalujú na súdoch tohto členského štátu“.

10. Článok 5 ods. 1 stanovuje: „Osoby s bydliskom na území členského štátu možno žalovať na súdoch iného členského štátu len na základe kritérií upravených v oddieloch 2 až 7 tejto kapitoly“.

6 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. EÚ L 351, 2012, s. 1).

7 Článok 66 ods. 1 nariadenia č. 1215/2012.

11. Článok 7, ktorý je súčasťou kapitoly 2 oddielu 2 toho istého nariadenia, stanovuje: „Osobu s bydliskom na území členského štátu možno žalovať v inom členskom štáte:

1. a) v zmluvných veciach na súdoch podľa miesta zmluvného plnenia, ktoré je predmetom žaloby;;
- b) na účely tohto ustanovenia, ak sa účastníci zmluvy nedohodli inak, je miestom zmluvného plnenia, ktoré je predmetom žaloby:
 - pri predaji i tovaru miesto v členskom štáte, kam sa podľa zmluvy tovar dodal alebo mal dodať,
 - pri poskytnutí služieb miesto v členskom štáte, kde sa podľa zmluvy služby poskytli alebo mali poskytnúť;;
- c) ak sa neuplatní písmeno b), uplatní sa písmeno a).“

B. Vnútroštátne právo

12. Článok 527 a nasl. ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 – Kodeks cywilny (zákon z 23. apríla 1964, ktorým sa ustanovuje Občiansky zákonník), *Dziennik Ustaw* z roku 2017, položka 459 (ďalej len „Občiansky zákonník“) stanovuje v poľskom práve nástroj, ktorý sa označuje ako *actio pauliana*. Článok 527 znie takto:

„1. V prípade, že tretia osoba získa v dôsledku právneho úkonu dlžníka, ktorý ukracuje veriteľa, majetkovú výhodu, môže sa každý veriteľ domáhať určenia, že tento úkon je voči nemu neúčinný, keď dlžník konal v úmysle ukrátiť veriteľov a tretia osoba o tom vedela alebo pri dodržaní náležitej starostlivosti vedieť mohla.

2. Právny úkon dlžníka ukracuje veriteľov, keď sa dlžník v dôsledku neho dostal do platobnej neschopnosti alebo sa miera jeho platobnej neschopnosti zvýšila v porovnaní s okamihom pred vykonaním úkonu.

3. Keď v dôsledku právneho úkonu dlžníka, ktorý ukracuje veriteľov, získa osoba blízka dlžníkovi majetkovú výhodu, predpokladá sa, že daná osoba vedela o tom, že dlžník konal v úmysle ukrátiť veriteľov.

4. Keď v dôsledku právneho úkonu dlžníka, ktorý ukracuje veriteľov, získa podnikateľ, ktorý má s dlžníkom trvalé obchodné vzťahy, majetkovú výhodu, predpokladá sa, že vedel o tom, že dlžník konal v úmysle ukrátiť veriteľov.“

13. Podľa článku 530 Občianskeho zákonníka „ustanovenia predchádzajúcich článkov sa uplatnia analogicky, keď dlžník konal v úmysle ukrátiť budúcich veriteľov. Keď však tretia osoba získala majetkovú výhodu za odplatu, veritelia môžu určenie neúčinnosti úkonu požadovať iba vtedy, keď tretia osoba vedela o úmysle dlžníka“.

14. Článok 531 Občianskeho zákonníka stanovuje:

„1. Určenie neúčinnosti právneho úkonu, ktorý ukracuje veriteľov, sa uskutočňuje prostredníctvom žaloby alebo vnesením námietky proti tretej osobe, ktorá týmto úkonom získala majetkovú výhodu.

2. Keď tretia osoba disponovala so získanou výhodou, môže veriteľ uplatniť svoj nárok priamo voči osobe, v prospech ktorej sa úkon uskutočnil, keď táto osoba poznala okolnosti, ktoré odôvodňujú určenie neúčinnosti úkonu, ktorý uskutočnil dlžník, alebo keď sa úkon uskutočnil bezodplatne.“

15. Článok 533 Občianskeho zákonníka stanovuje, že „tretia osoba, ktorá získala majetkovú výhodu v dôsledku právneho úkonu dlžníka, ktorý ukracuje veriteľov, sa môže oslobodiť od svojej povinnosti uspokojiť nárok veriteľa na určenie neúčinnosti úkonu tým, že uspokojí tohto veriteľa alebo ho informuje o majetku dlžníka, ktorý postačuje na jeho uspokojenie“.

III. Skutkový stav, konanie pred vnútroštátnym súdom a prejudiciálne otázky

16. COLISEUM má sídlo v Štetíne (Poľsko). COLISEUM ako hlavný dodávateľ uzavrela zmluvu so spoločnosťou Feniks, tiež so sídlom v Štetíne, ako investorom (ďalej len „žalobkyňa“). Táto zmluva sa týkala prác, ktoré mali byť vykonané v Gdansku (Poľsko). COLISEUM uzatvorila zmluvy s viacerými subdodávateľmi, ale nesplnila svoje záväzky voči všetkým.

17. Podľa pravidiel spoločnej a nerozdielnej zodpovednosti v poľskom práve zaplatila Feniks subdodávateľom v rámci závislých dohôd a dohôd o prístupení k dlhu subdodávateľom sumu 757 828,10 PLN, ktoré im dlhovala COLISEUM. V dôsledku toho sa Feniks stala veriteľom spoločnosti COLISEUM, pokiaľ ide o celkovú sumu 1 396 495,48 PLN.

18. COLISEUM predala nehnuteľný majetok, ktorý sa nachádzal v Štetíne, spoločnosti Azteca Products & Services SL, so sídlom v Alcore (Španielske kráľovstvo) (ďalej len „žalovaná“) zmluvou z 30. januára 2012, podpísanou v Štetíne.

19. Žalovaná sa tak stala dlžníkom spoločnosti COLISEUM vo výške 6 079 275 PLN. COLISEUM bola zároveň dlžníkom žalovanej na základe zmlúv o pôžičke vo výške 4 987 861,30 PLN. V inej zmluve, uzatvorenej v Štetíne 31. januára 2012, sa žalovaná a COLISEUM dohodli na započítaní svojich pohľadávok. V dôsledku toho bola žalovaná povinná zaplatiť spoločnosti COLISEUM sumu 1 091 413,70 PLN.

20. Podľa tvrdenia žalobkyne je spoločnosť COLISEUM v súčasnosti v platobnej neschopnosti a kúpna zmluva len zvýšila túto platobnú neschopnosť, pričom COLISEUM uzavrela túto zmluvu s vedomím ukrátiť súčasných a budúcich veriteľov.

21. Dňa 11. júla 2016 žalobkyňa podala žalobu proti žalovanej na Sąd Okręgowy w Szczecinie (Krajský súd Štetín) a žiada, aby sa voči žalobkyni určila neúčinnosť kúpnej zmluvy.

22. Na odôvodnenie medzinárodnej právomoci tohto súdu sa žalobkyňa opierala o článok 7 bod 1 písm. a) nariadenia č. 1215/2012. Uviedla, že pojem „sprawy dotyczące umowy“ („zmluvné veci“) sa má vykladať v tom zmysle, že sa týka situácie, keď zmluva predstavuje základ pre žalobu, ktorá sa týka priamo danej zmluvy. Toto je prípad *actio pauliana*, ktorú žalobkyňa podala proti žalovanej.

23. Žalovaná namietala absenciu právomoci poľských súdov a tvrdila, že žaloba by mala byť zamietnutá. Podľa jej názoru vyhlásenie úkonu za neúčinný nie je „zmluvnou vecou“ v zmysle článku 7 bodu 1 nariadenia č. 1215/2012. Podľa žalovanej sporný nárok nespadá pod žiadnu osobitnú alebo výlučnú právomoc podľa nariadenia č. 1215/2012. Uviedla, že vzhľadom na to, že žalovaná má sídlo v Španielsku, žaloba by sa mala podať v tomto členskom štáte na základe všeobecného pravidla článku 4 nariadenia č. 1215/2012.

24. Za týchto okolností Sąd Okręgowy w Szczecinie (Krajský súd Štetín) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„a) Ide o ‚zmluvné veci‘ v zmysle článku 7 bodu 1 písm. a), keď sa proti kupujúcemu usadenému podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach v jednom členskom štáte podá žaloba o určenie neúčinnosti kúpnej zmluvy na nehnuteľnosť, ktorá sa nachádza v inom členskom štáte, z dôvodu ukrátenia veriteľa predávajúceho a zmluva bola uzatvorená a plne zrealizovaná v druhom členskom štáte?

b) Má sa na predchádzajúcu otázku odpovedať s použitím teórie o *acte éclairé* odkazom na rozsudok Súdneho dvora zo 17. júna 1992, vo veci Handte/Traitements mécano-chimiques des surfaces SA, (C-26/91, EU:C:1992:268), hoci v uvedenom rozsudku išlo o zodpovednosť výrobcu za vady tovaru v prípade, keď výrobca nemohol predvídať, komu sa tovar predá a kto preto voči nemu bude môcť uplatňovať nároky, zatiaľ čo prejednáváná žaloba proti kupujúcemu o ‚určenie neúčinnosti kúpnej zmluvy na nehnuteľnosť‘ si z dôvodu ukrátenia veriteľa predávajúceho na svoju opodstatnenosť vyžaduje, aby kupujúci vedel o tom, že právnym úkonom (kúpnu zmluvou) došlo k ukráteniu veriteľa, takže kupujúci musí počítať s tým, že takú žalobu proti nemu podá osobný veriteľ dlžníka?“

25. Písomné vyjadrenia podali žalobkyňa, žalovaná, poľská vláda, vláda Švajčiarskej konfederácie a Komisia. Žalobkyňa, žalovaná, poľská vláda a Komisia predniesli ústne tvrdenia na pojednávaní, ktoré sa konalo 11. apríla 2018.

IV. Posúdenie

26. Vnútroštátny súd chce vedieť, či podanie žaloby *actio pauliana* v zmysle poľského Občianskeho zákonníka možno považovať za „zmluvnú vec“ v zmysle článku 7 bodu 1 nariadenia č. 1215/2015. Vnútroštátny súd sa tiež pýta, či sa rozsudok Súdneho dvora vo veci Handte⁸ vzťahuje na túto situáciu.

27. Obidve otázky budem posudzovať spoločne. Po prvé načrtnem pôvod a rôzne existujúce formy *actio pauliana* (časť A). Po druhé preskúmam pravidlá právomoci EÚ týkajúce sa *actio pauliana* a vysvetlím, prečo nie je možné v konkrétnom kontexte prejednávanej veci považovať *actio pauliana* za „zmluvnú vec“ (časť B). Nakoniec sa budem zaoberať tou istou záležitosťou na všeobecnej úrovni: po niekoľkých rozhodnutiach tohto súdu, ktoré stanovujú, čo nie je *actio pauliana*, zrejme nadišiel čas, aby sa vyriešila otázka, čo je *actio pauliana*, ako je žaloba v konaní vo veci samej, a ako by sa mala posudzovať na účely určenia právomoci (časť C).

A. Pôvod a viac tvárí *actio pauliana*

28. Korene *actio pauliana* siahajú do rímskeho práva (1). V súčasnosti, hoci niektoré pôvodné spoločné črty pretrvávajú, v členských štátoch v skutočnosti existuje množstvo rôznych národných foriem *actio pauliana* (2).

⁸ Rozsudok zo 17. júna 1992, Handte (C-26/91, EU:C:1992:268).

1. Rímske právo

29. Ako uviedol generálny advokát Ruiz-Jarabo Colomer, aj v rímskych obdobiach sa *actio pauliana* vyvíjala z „prostriedku na výkon rozhodnutia, ktorý oprávňoval veriteľa na to, aby dlžníka predal ako otroka“, na postup, „ktorý veriteľovi umožňoval zrušiť úkony, ktoré dlžník vykonal s podvodným úmyslom poškodiť veriteľa“ podaním „žaloby proti tretej osobe, ktorá sporný predmet nadobudla“.⁹

30. Zdá sa, že v klasickom období existovali dva konkrétne opravné prostriedky na riešenie podvodného prevodu majetku: *restitutio in integrum ob fraudem* a *interdictum fraudatorium*.¹⁰

31. Po prvé *restitutio in integrum ob fraudem* umožnil insolvenčnému správcovi (*curator bonorum*) požiadať príslušného sudcu, aby nariadil opätovné začlenenie podvodne prevedeného majetku späť do majetku dlžníka. Tento opravný prostriedok sa zvyčajne podával po začatí konkurzného konania, ale pred exekúciou majetku. Umožnil, aby sa pri exekúcii majetku dlžníka zohľadnil podvodne prevedený majetok.

32. Po druhé *interdictum fraudatorium* bol opravným prostriedkom pre konkrétneho veriteľa. Dotknutý veriteľ mohol požiadať sudcu, aby vydal príkaz (*interdictum*) na obnovenie podvodného prevodu majetku na majetok dlžníka, aby si dotknutý veriteľ mohol nárokovať náhradu škody spôsobenú takým prevodom.

33. Justiniánova kodifikácia zrejme zlúčila tieto dva opravné prostriedky do jednej žaloby, pomenovanej *Pauliana*.¹¹ Zaujímavé je (a možno tiež dôležité pre súčasnosť), že podstata žaloby sa pokladala za celkom podobnú bez ohľadu na to, či bola podaná v konkurznom konaní alebo individuálnym veriteľom, čo bolo dôvodom na zlúčenie predtým oddelených opravných prostriedkov do jednej žaloby.

34. V každom prípade sa javí, že existuje konsenzus v troch prvkoch, ktoré definujú túto žalobu.¹² Po prvé škodová udalosť (objektívnej povahy), ktorá existovala v okamihu podania žaloby (*eventus damni*); po druhé úmysel dlžníka poškodiť svojich veriteľov (*consilium fraudis*), t. j. vôľa dlžníka uskutočniť *eventus damni*, a po tretie nedobromyseľnosť tretej strany (*scientia fraudis*), vedomosť tretej strany, že podvod bol vykonaný s *consilium fraudis* dlžníka.

9 Návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Ruiz-Jarabo Colomer vo veci Deko Marty Belgium (C-339/07, EU:C:2008:575, body 24 až 26.)

10 Pre popis týchto dvoch opravných prostriedkov pozri napríklad, TALAMANCA, M.: *Istituzioni di Diritto Romano*, Dott. Milano: A Giuffrè Editore, 1990, s. 659; KASER, M.: *Das römische Privatrecht, Erster Abschnitt, Das altrömische, das vorklassische und das klassische Recht*. 2. vyd., München: C.H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung, 1971, s. 252; MARRONE, M.: *Lineamenti di Diritto Privato Romano*. Torino: G. Giappichelli Editore, 2001, s. 299; GUARINO, A.: *Diritto Privato Romano*. Napoli. Editore Jovene Napoli, 2001, s. 1020; IMPALLOMENI, G.: *Azione Revocatoria (Diritto Romano)*. In: *Novissimo Digesto Italiano*, zv. II, 1957, Torino: Unione Tipografica – Editrice Torinese, s. 147; FERNÁNDEZ BARREIRO, A. a PARICIO SERRANO, J.: *Fundamentos de Derecho Privado Romano*. 9. vyd., Madrid: Marcial Pons, Ediciones Jurídicas y Sociales, 2016, s. 105.

11 Pozri napríklad MARRONE, M.: *Lineamenti di Diritto Privato Romano*. Torino: G. Giappichelli Editore, 2001, s. 300; GUARINO, A.: *Diritto Privato Romano*. Napoli: Editore Jovene Napoli, 2001, s. 1020; KASER, M.: *Das römische Privatrecht, Zweiter Abschnitt, Die nachklassischen Entwicklungen*. 2. vyd., München: C.H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung, 1975, s. 94 – 95; KASER, M., KNÜTEL, R., LOHSSE, S.: *Römisches Privatrecht – Ein Studienbuch*. 21. vyd., München: C.H. Beck, 2017, bod 9.12; FERNÁNDEZ BARREIRO, A. a PARICIO SERRANO, J.: *Fundamentos de Derecho Privado Romano*. 9. vyd., Madrid: Marcial Pons, Ediciones Jurídicas y Sociales, 2016, s. 106.

12 Pozri napríklad MARRONE, M.: *Lineamenti di Diritto Privato Romano*. Torino: G. Giappichelli Editore, 2001, s. 299; GUARINO, A.: *Diritto Privato Romano*. Napoli: Jovene Napoli, 2001, s. 1021; TALAMANCA, M.: *Istituzioni di Diritto Romano*. Milano: Dott. A Giuffrè Editore, 1990, s. 659; IMPALLOMENI, G.: *Azione Revocatoria (Diritto Romano)*. In: *Novissimo Digesto Italiano*, zv. II, 1957, Torino: Unione Tipografica – Editrice Torinese, s. 148; FERNÁNDEZ BARREIRO, A. a PARICIO SERRANO, J.: *Fundamentos de Derecho Privado Romano*. 9. vyd., Madrid: Marcial Pons, Ediciones Jurídicas y Sociales, 2016, s. 105; CARBALLO PIÑEIRO, L.: *Acción Pauliana e integración Europea: una propuesta de ley aplicable*. In: *Revista Española de Derecho Internacional*, zv. LXIV, 2012, s. 48.

2. Súčasné vnútroštátne formy

35. Pojem *actio pauliana* sa v súčasnosti vo všeobecnosti používa na označenie konkrétneho druhu opravného prostriedku, ktorý veriteľovi umožňuje, aby úkon, ktorý bol vykonaný dlžníkom na účely zníženia jeho majetku prevedením tretej strane, bol vo vzťahu k tomu konkrétnemu veriteľovi vyhlásený za neúčinný. Veriteľ zvyčajne podáva žalobu priamo proti tretej strane. Pojem *actio pauliana* je opísaný ako „séria postupov na poskytnutie ochrany veriteľom v prípadoch, keď dlžník znižuje svoje zaistiteľné aktíva, aby sa vyhol plateniu svojich dlhov“.¹³

36. Pri bližšom pohľade však spoločné prvky ustupujú viacerým rozdielom. Rozdiely nie sú zrejme v druhu žaloby, ale v tom, ako je tento nástroj vykonávaný. Metaforicky, podobne ako vo filme *Atlas mrakov*¹⁴, viaceré (všeobecné) témy a motívy vo filme ostávajú rovnaké, zatiaľ čo (aktuálne) časy, tváre a miesta, v ktorých tieto témy prebiehajú a opakujú sa, sa stále menia. Z porovnávacej perspektívy môžeme konštatovať, že v súčasnosti existujú dva spoločné prvky, avšak medzi členskými štátmi existujú aspoň dva podstatné rozdiely.

37. Prvým spoločným prvkom je vzťah medzi troma stranami založený na i) existencii dlhu medzi dlžníkom a veriteľom, ii) transakcia medzi dlžníkom a tretou osobou a iii) existencia „úmyslu urobiť podvod“ zo strany dlžníka, ako aj vedomosť nadobúdateľa o tejto skutočnosti. V tomto trojuholníkovom vzťahu má *actio pauliana* vo všetkých systémoch v podstate ochrannú funkciu: obmedziť právne účinky voči veriteľovi pri nakladaní s majetkom dlžníka, ak také nakladanie s majetkom bráni možnosti veriteľa uspokojiť dlh.¹⁵

38. Druhou, relatívne bežnou črtou, je vnútorné rozdelenie *actio pauliana* medzi jej všeobecnejšiu formu v kontexte občianskeho práva a jej konkrétnejšie vyjadrenie v kontexte konkurzného konania.¹⁶ Podstatný rozdiel medzi týmito dvoma kategóriami „spočíva v následkoch, ktoré spôsobuje každá žaloba“; v občianskoprávných veciach „sa vzťahuje iba na jednotlivých žalujúcich veriteľov“, zatiaľ čo v konkurze sa vzťahuje na všetkých veriteľov v konkurznom konaní.¹⁷

39. Pokiaľ ide o rozdiely, po prvé na úrovni klasifikácie konceptu *actio pauliana* sa zdá, že neexistuje konsenzus o tom, či *actio pauliana* predstavuje právo *in rem* spojené s majetkom, ktorý bol podvodne prevedený alebo právo *in personam*, spojené s konkrétnym veriteľom. Podľa niektorých sa zdá, že druhý prístup prevláda „aj vtedy, keď sú [*actio pauliana*] uznané určité majetkové účinky.“¹⁸

13 Pozri napríklad, PRETELLI, I.: Cross-Border Credit Protection Against Fraudulent Transfers of Assets: Actio Pauliana in the Conflict of Laws. In: *Yearbook of Private International Law*, zv. 13, 2011, s. 590. Podobný opis pozri v LINNA, T.: Actio Pauliana – Actio Europensis? Some Cross-Border Insolvency Issues. In: *Journal of Private International Law*, zv. 10, 2014, s. 69. Pozri tiež VIRGÓS SORIANO, M. a GARCIMARTÍN ALFÉREZ, F.: *Derecho procesal civil internacional: litigación internacional*. 2. vyd., Thomson Civitas, Cizur Menor, 2007, s. 704 – 705 alebo GÖRANSON, U.: Actio pauliana outside bankruptcy and the Brussels Convention. In: SUMAMPOUW, M. a kol. (vyd.): *Law and Reality: Essays on National and International Procedural Law in Honour of Cornelis Carel Albert Voskuil*. Den Haag: T.M.C. Asser Instituut, 1992, s. 91.

14 *Atlas mrakov*, režia T. Tykwer, L. Wachowski a L. Wachowski, 2012.

15 VIRGÓS SORIANO, M. a GARCIMARTÍN ALFÉREZ, F.: *Derecho procesal civil internacional: litigación internacional*. 2. vyd., Thomson Civitas, Cizur Menor, 2007, s. 704 – 705, v 24.44.

16 Pozri v tomto zmysle napríklad McCORMACK, G., KEAY, A., BROWN, S.: *European Insolvency Law: Reform and Harmonization*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing Ltd, 2017, s. 159; GÖRANSON, U.: Actio pauliana outside bankruptcy and the Brussels Convention. In: SUMAMPOUW, M. a kol. (vyd.): *Law and Reality: Essays on National and International Procedural Law in Honour of Cornelis Carel Albert Voskuil*. Den Haag: T.M.C. Asser Instituut, 1992, s. 90; LINNA, T.: Actio Pauliana – Actio Europensis? Some Cross-Border Insolvency Issues. In: *Journal of Private International Law*, zv. 10, 2014, s. 69; PRETELLI, I.: Cross-Border Credit Protection Against Fraudulent Transfers of Assets: Actio Pauliana in the Conflict of Laws. In: *Yearbook of Private International Law*, zv. 13, 2011, s. 598 – 599.

17 Pozri návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Ruiz-Jarabo Colomer vo veci *Deko Marty Belgium* (C-339/07, EU:C:2008:575, bod 27 a ďalšiu citovanú doktrínu).

18 Pozri napríklad, GÖRANSON, U.: Actio pauliana outside bankruptcy and the Brussels Convention. In: SUMAMPOUW, M. a kol. (vyd.): *Law and Reality: Essays on National and International Procedural Law in Honour of Cornelis Carel Albert Voskuil*. Den Haag: T.M.C. Asser Instituut, 1992, s. 92.

40. Toto rozlíšenie má v skutočnosti oveľa hlbšie korene. Súvisí s vnímaním a klasifikáciou *actio pauliana* v príslušnom právnom systéme. Niektoré vnútroštátne právne predpisy upravujú túto žalobu v procesných ustanoveniach týkajúcich sa exekúcie majetku. V iných systémoch je upravená na základe hmotnoprávných pravidiel, ako sú pravidlá uplatniteľné pre zmluvy a záväzky. Existujú aj právne systémy, ktoré považujú túto žalobu za všeobecný prostriedok nápravy, ktorý je systematicky spojený s otázkou platnosti alebo odporovateľnosti právnych aktov. Posledný uvedený scenár sa javí ako prípad poľských pravidiel citovaných v návrhu na začatie prejudiciálneho konania.

41. Po druhé, čo je dôležitejšie v prejednávanej veci, porovnávacia štúdia poukazuje na ďalšie rozdiely, pokiaľ ide o klasifikáciu *actio pauliana* na účely určenia medzinárodnej súdnej právomoci a uplatniteľného právneho poriadku.¹⁹ V oboch prípadoch skutočnosť, že *actio pauliana* sa týka trojstranného vzťahu medzi veriteľom, dlžníkom a nadobúdateľom, vytvára ťažkosti pri klasifikácii právnych vzťahov vytvorených v tomto kontexte. Tieto ťažkosti vyplývajú z množstva spojovacích faktorov a záujmov, ktoré spôsobujú, že ostáva problematické určiť „ktorý z týchto záujmov je prevládajúci a hlavný“.²⁰

B. Actio pauliana a pravidlá právomoci EÚ

42. Najdôležitejšou otázkou, ktorú je na začiatku potrebné položiť na úrovni medzinárodnej právomoci, je otázka, či osobitná žaloba *actio pauliana* je podaná v rámci konkurzného konania alebo mimo neho. V závislosti od odpovede sa uplatnia rôzne pravidlá týkajúce sa právomoci a uplatniteľného práva.

43. Súdny dvor už skôr objasnil, že *actio pauliana* podaná v rámci konkurzného konania nespadá do pôsobnosti nariadenia č. 1215/2012 (a jeho právnych predchodcov), pretože článok 1 ods. 2 písm. b) tohto nariadenia vylučuje záležitosti týkajúce sa konkurzného konania.²¹

44. Osobitné pravidlá o právomoci, ktoré sa uplatňujú v kontexte konkurzného konania, sú definované v nariadení o insolvenčnom konaní.²² Súdny dvor poskytol ďalšie usmernenie k tomu, kedy konkrétna odporovacia žaloba spadá do kontextu konkurzného konania. Uplatňovanie tohto usmernenia nie je vždy jednoznačné a závisí od skutkového a právneho kontextu každého jednotlivého prípadu.²³

45. V kontexte prejednávanej veci sa v návrhu na začatie prejudiciálneho konania uvádza, že COLISEUM je v platobnej neschopnosti. Zdá sa však, že návrh na začatie konkurzného konania voči tejto spoločnosti bol neúspešný. To bolo potvrdené aj na pojednávaní. Z toho vyplýva, že v čase, keď žalobkyňa podala žalobu proti žalovanej, COLISEUM nebola v konkurze. Z toho vyplýva, že príslušné pravidlá na určenie medzinárodnej právomoci je potrebné nájsť v nariadení č. 1215/2012.

¹⁹ Pre porovnanie pozri napríklad PRETELLI, I.: Cross-Border Credit Protection Against Fraudulent Transfers of Assets: Actio Pauliana in the Conflict of Laws. In: *Yearbook of Private International Law*, zv. 13, 2011, s. 590.

²⁰ Pozri napríklad GÖRANSON, U.: Actio pauliana outside bankruptcy and the Brussels Convention. In: SUMAMPOUW, M. a kol. (vyd.): *Law and Reality: Essays on National and International Procedural Law in Honour of Cornelis Carel Albert Voskuil*. Den Haag: T.M.C. Asser Instituut, 1992, s. 93.

²¹ Pozri rozsudok z 22. februára 1979, Gourdain (133/78, EU:C:1979:49, body 4 až 6), ktorý sa týka všeobecného vyjadrenia v konaniach týkajúcich sa konkurzných záležitostí. Pre uplatnenie tohto všeobecného vyjadrenia na konkurzné konanie pozri rozsudok z 12. februára 2009, Deko Marty Belgium (C-339/07, EU:C:2009:83).

²² Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 2015/848 z 20. mája 2015 o insolvenčnom konaní (Ú. v. EÚ L 141, 2015, s. 19). Toto nariadenie zrušilo nariadenie Rady (ES) č. 1346/2000 z 29. mája 2000 o konkurznom konaní (Ú. v. ES L 160, 2000, s. 1).

²³ Pozri v tejto súvislosti rozsudky z 12. februára 2009, Deko Marty Belgium (C-339/07, EU:C:2009:83); z 10. septembra 2009, German Graphics Graphische Maschinen (C-292/08, EU:C:2009:544), a z 19. apríla 2012, F-Tex (C-213/10, EU:C:2012:215). Pozri tiež Virgos-Schmit Report on the Convention on Insolvency Proceedings z 3. mája 1996, dokument Rady č. 6500/1/96 REV1 DRS 8 (CFC), bod 77, k nahliadnutiu v MOSS, G., FLETCHER, I. F. a ISAACS, S.: *The EC Regulation on Insolvency proceedings A Commentary and Annotated Guide*. 2. vyd., Oxford University Press, 2009, s. 381 a nasl.

46. Nariadenie č. 1215/2012, ani jeho právni predchodcovia však neobsahujú žiadne pravidlo o tom, ktorý súd má právomoc rozhodovať o žalobe, akou je *actio pauliana* v spore vo veci samej. Podobne ani Rím I²⁴ a Rím II²⁵. Nariadenia, ktoré sa zaoberajú právom uplatniteľným na zmluvné a mimozmluvné vzťahy, túto záležitosť neupravujú a neponúkajú žiadne možnosti ako pristupovať k *actio pauliana*.²⁶

47. Z týchto dôvodov mal Súdny dvor už príležitosť vyjadriť sa k osobitným právomociam, ktoré sa v tomto kontexte posudzujú (a vylučujú) (1). Hlavnou otázkou, ktorá vyvstáva v prejednávanej veci, je, či by sa mohla vo veciach, ako je táto, uplatniť právomoc, ktorá nebola výslovne preskúmaná (právomoc v „zmluvných veciach“) (2).

1. Právomoci, ktoré boli vylúčené

48. Súdny dvor spresnil, že *žaloba*, ktorá je v podstatných črtách podobná ako žaloba v prejednávanej veci,²⁷ nemôže spadať pod výlučné alebo osobitné právomoci týkajúce sa práv *in rem* k nehnuteľnostiam,²⁸ výkonu rozsudkov,²⁹ predbežných opatrení³⁰ a nárokov z mimozmluvnej zodpovednosti.³¹

49. V rozsudku vo veci Reichert I³² Súdny dvor rozhodol, že francúzska občiansko-právna žaloba *actio pauliana* nepatrí do výlučnej právomoci týkajúcej sa práv *in rem* k nehnuteľnosti. V danej veci pán a pani Reichertovci, s bydliskom v Nemecku, darovali ich synovi nehnuteľnosť vo Francúzsku. Ich veriteľ Dresden Bank napadol tento prevod pred francúzskym súdom.

50. Súdny dvor vysvetlil, že výlučná právomoc *in rem* „nezahŕňa všetky žaloby týkajúce sa práv *in rem* k nehnuteľnosti, ale iba tie, ktorých... cieľom je určiť rozsah, obsah, vlastníctvo alebo držbu nehnuteľného majetku alebo existenciu iných práv *in rem*, ako aj poskytnúť držiteľom týchto práv príslušnú ochranu, vyplývajúcu z ich záujmov“. To nebol prípad prejednávanej žaloby, pretože táto žaloba „[má] svoj základ v práve na vymáhanie pohľadávky, osobnom práve veriteľa voči jeho dlžníkovi s cieľom chrániť záruku, ktorú pre veriteľa predstavuje majetok dlžníka. Ak je žaloba úspešná, má za následok, že dispozičný úkon dlžníka vykonaný s úmyslom ukrátiť uspokojenie pohľadávky veriteľa je voči veriteľovi neúčinný“. Navyše „prejednávanie takejto žaloby... nezahŕňa posúdenie skutkových okolností alebo uplatnenie pravidiel a postupov *locus rei sitae* takým spôsobom, ktorý by odôvodňoval

24 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 zo 17. júna 2008 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky (Rím I) (Ú. v. EÚ L 177, 2008, s. 6).

25 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 z 11. júla 2007 o rozhodnom práve pre mimozmluvné záväzky (Rím II) (Ú. v. EÚ L 199, 2007, s. 40).

26 Existuje však jeden dokument z legislatívnej histórie nariadenia Rím II, ktorý naznačuje, že o tejto záležitosti sa uvažovalo. Navrhovaná (ale neprijatá) verzia článku 10 (s názvom „Actio Pauliana“) stanovuje, že „podmienky a dôsledky vyplývajúce zo záväzku, keď veriteľ môže napadnúť zmluvu uzatvorenú medzi dlžníkom a tretou osobou a ohroziť uspokojenie veriteľa [splnenie pohľadávky] sa určí právom uplatniteľným na záväzok existujúci medzi veriteľom a jeho dlžníkom“. Pozri dokument Generálneho sekretariátu Rady výboru pre občianske právo (Rím II), (č. predchádzajúceho dokumentu: 10231/99 JUSTCIV 112) 11982/99 JUSTCIV 150, z 9. decembra 1999.

27 Vnútroštátny súd uvádza túto judikatúru a poznamenáva, že poľská *actio pauliana* je iná ako francúzska, o ktorej sa diskutovalo vo veciach uvedených v tejto časti návrhov (poznámky pod čiarou 32 a 35). Ako už bolo uvedené v bodoch 36 až 41, pokiaľ ide o detailné procesné a hmotnoprávne požiadavky akýchkoľvek dvoch rôznych *actio pauliana*, tie sa pravdepodobne budú líšiť. Napriek tomu platí, že vo svojich všeobecných charakteristikách, ako sú uvedené najmä v bode 35 vyššie, sú oba systémy celkom porovnateľné.

28 Článok 16 ods. 1 Bruselského dohovoru (teraz článok 24 ods. 1 nariadenia č. 1215/2012).

29 Článok 16 ods. 5 Bruselského dohovoru (teraz článok 24 ods. 1 nariadenia č. 1215/2012).

30 Článok 24 Bruselského dohovoru (teraz článok 35 nariadenia č. 1215/2012).

31 Článok 5 ods. 3 Bruselského dohovoru (teraz článok 7 bod 2 nariadenia č. 1215/2012).

32 Rozsudok z 10. januára 1990, Reichert a Kockler (C-115/88, EU:C:1990:3).

priznanie právomoci súdu štátu, v ktorom sa nehnuteľnosť nachádza“. ³³ Súdny dvor dospel k záveru, že toto konštatovanie nie je dotknuté skutočnosťou, že vnútroštátne predpisy upravujúce verejný zápis práv k nehnuteľnostiam môžu vyžadovať prijatie opatrení v štáte, v ktorom sa táto nehnuteľnosť nachádza. ³⁴

51. Súdny dvor následne v rozsudku Reichert II ³⁵ uviedol, že rovnaká *actio pauliana* nebola predbežným opatrením ani žalobou, týkajúcou sa výkonu rozsudku. Netýkala sa ani nárokov z mimozmluvnej zodpovednosti.

52. Súdny dvor vysvetlil, že na jednej strane predmetná žaloba nemôže byť stotožňovaná s predbežným alebo s ochranným opatrením a na druhej strane „síce zachováva záujmy veriteľa na účely... následného vynútenia splnenia záväzku, no jej účelom nie je získanie rozhodnutia v konaní s použitím donútenia, obmedzenia alebo exekúcie na hnuťelný alebo nehnuteľný majetok s cieľom zabezpečiť účinné vykonávanie rozsudkov a verejných listín“. ³⁶ Po tretie Súdny dvor ďalej uviedol, že právomoc vo veciach nárokov z mimozmluvnej zodpovednosti sa nemôže uplatniť, pretože cieľom *actio pauliana* „nebolo uložiť dlžníkovi povinnosť napraviť škodu, ktorú spôsobil veriteľovi svojim podvodným konaním, ale dosiahnuť neúčinnosť opatrenia prijatého dlžníkom vo vzťahu k veriteľovi. Smeruje nielen voči dlžníkovi, ale aj voči osobe, ktorá je príjemcom a ktorá nie je stranou záväzku medzi veriteľom a dlžníkom, a to aj v prípadoch, keď neexistuje protihodnota za predpokladu, že táto tretia strana sa nedopustila protiprávneho konania.“ ³⁷

53. V týchto dvoch rozsudkoch Súdny dvor skúmal uplatniteľnosť osobitnej alebo výlučnej právomoci, o ktorej by bolo možné uvažovať v kontexte *actio pauliana* s výnimkou právomoci v zmluvných veciach. Možná uplatniteľnosť právomoci v zmluvných veciach, ktorej sa budem venovať v nasledujúcej časti, je jadrom prejednávanej veci.

2. O pojme „zmluvné veci“ v prejednávanom spore

54. Podľa ustálenej judikatúry je „pojem ‚zmluvné veci‘ potrebné vykladať autonómne, v záujme zabezpečenia jednotného uplatňovania tohto pojmu vo všetkých členských štátoch“. ³⁸ V rozsudku vo veci Handte, na ktorý sa odvoláva vnútroštátny súd, ako aj v súvisiacej judikatúre Súdny dvor vysvetlil, že uplatniteľnosť tejto právomoci vyžaduje existenciu „slobodne prevzatého záväzku jednej osoby voči druhej“, ³⁹ o ktorý sa opiera žaloba žalobcu, hoci sa nevyžaduje uzatvorenie zmluvy. ⁴⁰ Inými slovami, možnosť odkazovať na túto právomoc je založená na právnom dôvode, ⁴¹ nie na totožnosti strán. ⁴² Identifikácia záväzku je však nevyhnutná „keďže právomoc vnútroštátneho súdu je určená... miestom plnenia predmetného záväzku“. ⁴³

33 Rozsudok z 10. januára 1990, Reichert a Kockler (C-115/88, EU:C:1990:3, body 11 až 12).

34 Rozsudok z 10. januára 1990, Reichert a Kockler (C-115/88, EU:C:1990:3, bod 13).

35 Rozsudok z 26. marca 1992, Reichert a Kockler (C-261/90, EU:C:1992:149).

36 Rozsudok z 26. marca 1992, Reichert a Kockler (C-261/90, EU:C:1992:149, bod 35, ako aj body 27 a 28).

37 Rozsudok z 26. marca 1992, Reichert a Kockler (C-261/90, EU:C:1992:149, bod 19).

38 Nedávno napríklad rozsudok zo 7. marca 2018, flightright a i. (C-274/16, C-447/16 a C-448/16, EU:C:2018:160, bod 58).

39 Rozsudok zo 17. júna 1992, Handte & Co (C-26/91, EU:C:1992:268, bod 15). Ako je uvedené v bode 17 tohto rozsudku, v tejto veci išlo o reťazec zmlúv o medzinárodnej dodávke tovaru, v ktorých sa zmluvné povinnosti strán v jednotlivých zmluvách líšili tak, že zmluvné nároky, ktoré mohol neskorší kupujúci uplatniť voči svojmu bezprostrednému predávajúcemu, neboli nevyhnutne tie, ktoré vo svojich zmluvných vzťahoch prijal výrobca voči prvému kupujúcemu. Pozri tiež rozsudok zo 17. septembra 2002, Tacconi (C-334/00, EU:C:2002:499, bod 22), a z 21. januára 2016, ERGO Insurance a Gjensidige Baltic (C-359/14 a C-475/14, EU:C:2016:40, bod 44).

40 Rozsudok zo 7. marca 2018, flightright a i. (C-274/16, C-447/16 a C-448/16, EU:C:2018:160, body 58 až 60 a citovaná judikatúra).

41 Rozsudok zo 7. marca 2018, flightright a i. (C-274/16, C-447/16 a C-448/16, EU:C:2018:160, bod 61 a citovaná judikatúra). Z iného hľadiska pozri tiež rozsudky z 13. marca 2014, Brogsitter (C-548/12, EU:C:2014:148, body 24 a 25), a zo 14. júla 2016, Granarolo (C-196/15, EU:C:2016:559, bod 21).

42 Na rozdiel od právomoci vo veciach spotrebiteľských zmlúv podľa článku 18 ods. 1 nariadenia č. 1215/2012, kde žalobcom a žalovaným môžu byť iba zmluvné strany – rozsudok z 25. januára 2018, Schrems (C-498/16, EU:C:2018:37, body 43 až 45).

43 Rozsudok zo 17. septembra 2002, Tacconi (C-334/00, EU:C:2002:499, bod 22).

55. Podľa niektorých, Súdny dvor už *implicitne* vylúčil uplatnenie právomoci v zmluvných veciach vo francúzskej *actio pauliana* vo veci Reichert. V tomto zmysle generálny advokát Gulmann vo veci Reichert II uviedol, že „pravdepodobne, nie je správne ani vhodné sa domnievať, že odporovacia žaloba je založená na zmluvnom práve. To platí aj vtedy, ak pohľadávka veriteľa voči dlžníkovi má... zmluvný základ a aj vtedy, keď spornou transakciou je prevod majetku“.⁴⁴ Podobný názor vyjadril generálny advokát Ruiz-Jarabo Colomer vo veci Deko Marty Belgium, keď uviedol, že „napriek tomu, že [v rozsudku Reichert I] o tom nebolo rozhodnuté priamo, z rozsudku vyplýva, že existuje právomoc štátu, v ktorom má žalovaný bydlisko“.⁴⁵ Niektorí teoretici vyjadrili podobný názor.⁴⁶

56. Súdny dvor však nikdy výslovne nevylúčil právomoc v zmluvných veciach. Bolo to z pragmatického dôvodu, že v konkrétnom kontexte oboch rozsudkov Reichert sa vnútroštátny súd nepýtal túto otázku. V prejednávanej veci však otázka týkajúca sa tejto právomoci bola výslovne položená.

57. Je pravda, že vo väčšine prípadov je údajné podvodné konanie (medzi dlžníkom a nadobúdateľom) pravdepodobne zmluvnej povahy. Taktiež základné právo, ktoré sa veriteľ snaží chrániť prostredníctvom *actio pauliana*, sa často zakladá na zmluve.

58. Podobný scenár by mohol existovať aj v prejednávanej veci, aj keď nie je úplne jasné, či žalobkyňa zaplatila dlhy spoločnosti COLISEUM z dôvodu zmluvných alebo zákonných záväzkov (pre spoločnú a nerozdielnú zodpovednosť vyplývajúcu zo zákona) alebo kombináciou oboch.

59. Aj za predpokladu, že obidva vzťahy v prejednávanej veci (žalobkyňa – COLISEUM, COLISEUM – žalovaná) majú zmluvnú povahu, je to dostatočný dôvod na to, aby sa dospelo k záveru, že predmetná *actio pauliana* spadá do právomoci v „zmluvných veciach“?

60. Žalovaná, poľská a švajčiarska vláda, ako aj Komisia zastávajú názor, že *actio pauliana*, o ktorú ide vo veci samej, nespadá pod článok 7 bod 1 písm. a) nariadenia č. 1215/2012.

61. Súhlasím s tým, čo navrhujú tieto zainteresované strany, aj keď z rôznych dôvodov.

62. Za predpokladu, že by sa uvažovalo o uplatniteľnosti právomoci v zmluvných veciach, vyvstáva tu bezprostredne otázka, ktorá z dvoch súvisiacich zmlúv by sa mala považovať za relevantnú? Na ktorú z dvoch zmlúv by sa *actio pauliana* v skutočnosti vzťahovala?

63. Teoreticky by sa mohli zvažovať tri možnosti.

64. Po prvé *actio pauliana* sa môže vzťahovať na zmluvu, ktorá bola uzavretá časovo skôr, medzi žalobkyňou (ako veriteľom) a spoločnosťou COLISEUM (ako dlžníkom). Logika spájajúca *actio pauliana* s touto zmluvou by znamenala zabezpečenie určitých práv a záväzkov vyplývajúcich z tejto prvej zmluvy, a to získanie náhrady sumy zodpovedajúcej dlhu spoločnosti COLISEUM. Súdna právomoc druhotnej žaloby (*actio pauliana*) by sa preto mala riadiť právomocou prvej zmluvy.⁴⁷

65. Bez ohľadu na otázku, či by bol taký prístup vôbec možný podľa príslušného vnútroštátneho práva a aký bol v skutočnosti presný právny vzťah medzi žalobkyňou a spoločnosťou COLISEUM na vnútroštátnej úrovni,⁴⁸ faktom ostáva, že také spojenie je jednoducho veľmi neisté a príliš vzdialené. Prevod majetku tretej strane má skrátka len veľmi málo spoločného s prvou alebo pôvodnou zmluvou.

44 Návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Gulmann vo veci Reichert II (C-261/90, EU:C:1992:78, p. I-2164).

45 Návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Ruiz-Jarabo Colomer vo veci Deko Marty Belgium (C-339/07, EU:C:2008:575, bod 32).

46 ANCEL, B.: De la loi applicable à une donation attaquée par la voie de l'action paulienne. In: *Revue critique de droit international privé*. 1992, s. 714, bod 12. Rovnaký názor zastáva FORNER DELAYGUA, J.: The Actio Pauliana under the ECJ – a critical look on Reichert II. In: *Gemeinsame Prinzipien des Europäischen Privatrechts*. 2003, s. 291 – 301.

47 Tento spôsob sleduje logiku, ktorá bola navrhnutá z hľadiska uplatniteľného práva vo vyššie uvedenom návrhu článku 10 nariadenia Rím II (už citovaný v poznámke pod čiarou 26).

48 Pozri bod 58 vyššie.

Definovanie „zmluvných vecí“ takým rozšíreným spôsobom by bolo v rozpore s logikou osobitnej právomoci. Jednoducho by to mohlo znamenať aj to, že akékoľvek následné právne úkony ktorejkoľvek zo zmluvných strán pôvodnej zmluvy by mohli byť vždy „zmluvnou vecou“, pretože zníženie majetku ktorejkoľvek zmluvnej strany by bolo podľa tejto logiky vždy zmluvnou vecou týkajúcou sa pôvodnej zmluvy.

66. Po druhé zdá sa byť vhodnejšie spájať *actio pauliana* so zmluvou, ktorá bola uzavretá časovo neskôr, medzi spoločnosťou COLISEUM a žalovanou údajne na úkor žalobkyne. Z istého dôvodu by to bolo logickejšie: cieľom *actio pauliana* je určiť neúčinnosť časti tejto druhej zmluvy – nakladanie s majetkom, ktorý bol predmetom neskoršej zmluvy.

67. Tento druhý prístup je však tiež problematický. To, o čo sa žalobkyňa v konečnom dôsledku usiluje, nie je určiť neúčinnosť alebo neplatnosť neskoršej zmluvy, ale chrániť svoje práva. V zásade nie je podstatné, či budú tieto práva chránené prostredníctvom predaja majetku, týkajúceho sa neskoršej zmluvy alebo iným spôsobom, napríklad ak nadobúdateľ súhlasí s uspokojením žalobkyne „alebo ju informuje o majetku dlžníka [ako je COLISEUM], ktorý postačuje na jej uspokojenie“. ⁴⁹ Inými slovami, taká *actio pauliana* je tiež oddelená od akýchkoľvek osobitných a konkrétnych záväzkov vyplývajúcich z neskoršej zmluvy. Jediným prvkom, ktorý majú oba právne akty spoločný, je náhrada určitej peňažnej sumy.

68. Je taktiež potrebné dodať a zdôrazniť, že obidva vyššie uvedené prístupy nespĺňajú požiadavku „záväzku, ktorý slobodne prijíma jedna strana voči druhej“, ⁵⁰ teda žalovaná voči žalobkyňi. Aj keď judikatúra Súdneho dvora nevyžaduje zhodu medzi účastníkmi konania a príslušnou zmluvou, je ťažko usúdiť, že samotné podanie *actio pauliana* vytvára hmotnoprávny vzťah medzi žalobkyňou a žalovanou vyplývajúci napríklad z právnej subrogácie vykonanej spoločnosťou COLISEUM (ako pôvodného dlžníka žalobkyne). ⁵¹

69. Po tretie je možné konštatovať, podobne ako navrhla generálna advokátka E. Sharpston vo veci Ergo Insurance ⁵² v kontexte regresnej žaloby poisťovateľa voči inému poisťovateľovi (navzájom prepojených bez zmluvy, pričom každý z nich má zmluvu so stranou zodpovednou za nehodu), že je dôležitá existencia zmluvných záväzkov, z ktorých vychádza žaloba a bez ktorých by príslušný žalobca nemal právny základ na podanie žaloby. Preto nie je nevyhnutné vybrať jednu z dvoch zmlúv. Z tohto pohľadu, keďže *actio pauliana* sa stále ocitne „na obežnej dráhe“ zmluvy, stáva sa zmluvnou vecou bez toho, aby bolo potrebné vymedziť konkrétnu zmluvu.

70. Aj keď taký prístup by mohol byť pragmatickým riešením v špecifickom poisťovacom kontexte, kde sú v skutočnosti všetci aktéri v konečnom dôsledku navzájom prepojení sieťou zmlúv, v prejednávanej veci je sotva možné konštatovať, že situácia má „zmluvnú“ povahu bez ohľadu na to, ktorá zmluva umožňuje taký záver. Nie je to preto, že taká odpoveď by bola založená na množstve dosť sporných predpokladov, ale aj celkom pragmaticky, z dôvodu uplatnenia článku 7 bodu 1 písm. a) nariadenia č. 1215/2012, kde je potrebné určiť príslušné miesto plnenia. Obidve zmluvy, ktoré sú predmetom prejednávanej veci, majú odlišný predmet, a teda samostatne definované miesta plnenia.

71. Aby som to zhrnul, zdá sa, že v tejto konkrétnej veci nie je možné spoliehať na jednu alebo druhú zmluvu, ktoré môžu existovať medzi žalobkyňou a spoločnosťou COLISEUM a spoločnosťou COLISEUM a žalovanou na vyvodenie záveru, že sa uplatní právomoc v zmluvných veciach.

⁴⁹ Ako je uvedené v bode 533 Občianskeho zákonníka (citovaný v bode 15 vyššie).

⁵⁰ Poznámka pod čiarou 39 vyššie.

⁵¹ V protiklade napríklad s rozsudkami zo 7. marca 2018, *flightright* a i. (C-274/16, C-447/16 a C-448/16, EU:C:2018:160), alebo z 20. júla 2017, *MMA IARD SA* (C-340/16, EU:C:2017:576).

⁵² Návrhy, ktoré predniesla generálna advokátka Sharpston v spojených veciach *ERGO Insurance* a *Gjensidige Baltic* (C-359/14 a C-475/14, EU:C:2015:630, body 57 až 62).

72. Z týchto dôvodov môj prvý predbežný záver spočíva v tom, že článok 7 bod 1 písm. a) nariadenia (EÚ) č. 1215/2012 sa má vykladať v tom zmysle, že pojem „zmluvné veci“ v tomto ustanovení nezahŕňa žalobu, akou je žaloba vo veci samej, kde bola podaná žaloba proti kupujúcemu usadenému v jednom členskom štáte s cieľom určiť, že zmluva o predaji nehnuteľného majetku, nachádzajúceho sa na území iného členského štátu, je neúčinná z dôvodu ukrátenia veriteľov predávajúceho.

C. Čo je *actio pauliana* na účely medzinárodnej právomoci?

73. Medzičasom vo vyššie uvedenej judikatúre⁵³ Súdny dvor vylúčil žaloby *actio pauliana* z rôznych právomocí: nároky z mimozmluvnej zodpovednosti; predbežné opatrenia; výkon rozsudkov, a výlučná právomoc týkajúca sa práv *in rem* k nehnuteľnostiam. V predchádzajúcej časti týchto návrhov som ich v rámci prejednávanej veci navrhol vylúčiť aj z právomoci v zmluvných veciach.

74. Súdny minimalizmus je cnosť. Avšak, rovnako ako pri mnohých iných dobrých veciach, je potrebné ho využívať v rozumnej miere. Po niekoľkých rokoch „súdnej vybíjanej“, ktorá poskytla (celkom pochopiteľne vzhľadom na presnú formuláciu prejudiciálnych otázok) *negatívne* odpovede, keď vylúčila jednu právomoc za druhou, a pokiaľ by nebolo potrebné v budúcnosti preskúmať podobne aj iné právomoci (aj keď zoznam právomocí, ktoré prichádzajú rozumne do úvahy, sa zúžil), možno je načase poskytnúť aj nejaké *pozitívne* usmernenie: nielen k tomu, čo nie je *actio pauliana*, ale aj čo by mohla byť z hľadiska medzinárodnej jurisdikcie.

75. Tento postup je taktiež vhodný z dvoch ďalších dôvodov. Po prvé, po tom, čo som analyzoval väčšinu existujúcich osobitných (a výlučných) právomocí, ktoré prichádzajú rozumne do úvahy, som vysvetlil hlavné dôvody, prečo sa zdá byť zrejmé, že vo vzťahu k *actio pauliana*, akou je žaloba v konaní vo veci samej, sa uplatní všeobecná právomoc podľa článku 4 ods. 1 nariadenia č. 1215/2012 (1). Po druhé, napriek možným praktickým ťažkostiam, ktoré môžu vyplývať z takého výsledku v konkrétnom prípade, ale vzhľadom na to, že ani tieto ťažkosti nezmenia podstatu poskytnutej odpovede, diskusia o týchto otázkach by mohla podnietiť prípadné budúce legislatívne úvahy na úrovni Únie (2).

1. Premennivá povaha *actio pauliana*

76. V skratke, hlavným dôvodom, prečo *actio pauliana*, ako je žaloba vo veci samej, nepatrí do žiadnej z osobitných alebo výlučných právomocí nariadenia č. 1215/2012, je premenlivá povaha tejto žaloby. Jednotlivé osobitné právomoci, najmä tie, ktoré sa týkajú zmlúv alebo mimozmluvnej zodpovednosti, sú v podstate (*ex ante*) založené na *titule*. Naopak, *actio pauliana*, akou je žaloba v konaní vo veci samej, a je zjavne prítomná aj v ďalších iných členských štátoch, má (*ex ante*) *neurčitý titul*, t. j. je možné napadnúť akýkoľvek *právny akt*, ktorý je vykonaný na úkor veriteľa, nie iba zmluvu.

77. V praxi sa väčšinou *actio pauliana* určitým spôsobom viaže k zmluve. To však nevyhnutne neznamená, že tento základ je vždy prítomný. V skutočnosti môže existovať dvojité diferenciácia. Po prvé základné právo veriteľa môže mať odlišnú povahu: môže mať zákonný pôvod, môže to byť právo na náhradu spôsobenej škody, alebo môže byť založené na základe zákonnej povinnosti. Po druhé, čo je možno ešte dôležitejšie, údajný podvod spáchaný dlžníkom, ktorý je napadnutý, môže mať mimozmluvnú povahu. Mohli by to byť nároky z mimozmluvnej zodpovednosti. Taktiež by to mohol byť iný jednostranný právny akt zameraný na znevýhodnenie veriteľov.

⁵³ Body 48 až 53 vyššie.

78. Zdá sa, že *actio pauliana*, ako je opísaná v návrhu na začatie prejudiciálneho konania, má široký rozsah uplatnenia. Ako vyplýva z článku 527 a nasl. poľského Občianskeho zákonníka, poskytuje prostriedok nápravy proti akémukoľvek právnomu úkonu dlžníka, ktorý bol vykonaný na ujmu veriteľov. Ako zdôraznila poľská vláda na pojednávaní, toto znenie poukazuje na to, že veriteľ môže použiť *actio pauliana* na ochranu svojich práv nezávisle od zmluvnej alebo mimozmluvnej povahy údajného podvodného konania.⁵⁴

79. Až do jej podania, táto žaloba nemá žiadny konkrétny zmluvný alebo iný obsah. Metaforicky, podobne ako chameleón, *actio pauliana*, akou je žaloba v konaní vo veci samej, je schopná maskovať sa v závislosti od typu právneho aktu, ktorý chce napadnúť. Predtým, ako sa chameleón dostane do kontaktu s prostredím, nie je možné povedať, akú bude mať farbu. Táto osobitná vlastnosť však bráni zaradeniu *actio pauliana* do nariadenia č. 1215/2012, podľa ktorého, aby bolo možné určiť osobitnú právomoc, ktorá sa má uplatniť, je potrebné poznať a predvídať farbu *ex ante*.

80. Tento problém sa v priebehu rokov postupne vyvíjal v kontexte postupného vylučovacieho procesu Súdneho dvora v tom zmysle, že taký druh žaloby nie je možné jednoducho vo všeobecnosti klasifikovať abstraktne a *ex ante* tak, aby spadal pod abstraktnú osobitnú právomoc. Dokonca, aj ak sú prirodzene vykonávané s ohľadom na definovanú vnútroštátnu formu *actio pauliana*, tieto vylúčenia ostávajú na všeobecnejšej úrovni, pokiaľ ide o zásadnú odpoveď.

81. V tejto súvislosti je potrebné dodať ešte dve poznámky. Po prvé, pokiaľ ide o súdnu právomoc vo veciach nárokov z mimozmluvnej zodpovednosti,⁵⁵ je pravda, že podvodná povaha prevodu majetku presúva žalobu *actio pauliana* blízko k mimozmluvnej zodpovednosti. Zdá sa, že bez ohľadu na to, aký konkrétny právny akt dlžníka je napadnutý, *actio pauliana* by mohla byť vždy chápaná ako druh nároku z mimozmluvnej zodpovednosti: v podstate ako druh podvodu.⁵⁶

82. Napriek tomu, nezávisle od dôvodov, pre ktoré už Súdny dvor vylúčil túto právomoc vo veci Reichert II,⁵⁷ chápanie *actio pauliana* ako druh mimozmluvnej zodpovednosti stále vytvára dvojaký problém: pojmový aj vecný. Na pojmovej úrovni môže prípadná aplikovateľnosť na široko koncipovanú („chameleónsku“) *actio pauliana* viesť k podobným problémom, ako je uplatnenie právomoci v zmluvných veciach.⁵⁸ Na vecnej úrovni by prístup k *actio pauliana*, ak by mala vždy predstavovať nároky z mimozmluvnej zodpovednosti, viedol k vytvoreniu ďalšieho miesta právomoci podľa článku 7 bodu 2 nariadenia č. 1215/2012, ktoré by bolo potenciálne iné ako podľa článku 7 bodu 1 a/alebo článku 4 ods. 1.

83. Po druhé Súdny dvor v tom istom rozsudku vylúčil uplatnenie právomoci na predbežné opatrenia.⁵⁹ Je však možné, že *actio pauliana* predstavuje určitý druh zádržného práva na majetok, s ktorým sa podvodne nakladalo, pokiaľ nie je splnená požiadavka veriteľa. Z tohto hľadiska má podobnú funkciu.

54 Pozri body 12 až 15 vyššie.

55 Rozsudok z 26. marca 1992, Reichert a Kockler (C-261/90, EU:C:1992:149).

56 Čo ide späť ku koreňom rôznych *fraus* v rímskom práve (bod 30 vyššie).

57 Rozsudok z 26. marca 1992, Reichert a Kockler (C-261/90, EU:C:1992:149, bod 19).

58 Diskutované v bodoch 57 až 72 vyššie.

59 Rozsudok z 26. marca 1992, Reichert a Kockler (C-261/90, EU:C:1992:149, bod 35). Súčasné pravidlo o právomoci pre ochranné opatrenia je stanovené v článku 35 nariadenia č. 1215/2012.

84. Vzhľadom na hmotnoprávne požiadavky týkajúce sa predbežných opatrení, je pomerne bežným znakom, že vnútroštátne právne predpisy podmieňujú priznanie týchto opatrení požiadavke *fumus boni iuris* (domnienka dostatočného právneho základu, ktorá vo veľkej miere zodpovedá v práve anglo-amerického právneho systému konceptu „dobré obhajiteľného prípadu“) a *periculum in mora* (riziko, že právo žalobcu môže byť narušené uplynutím času).⁶⁰ Podobné požiadavky boli stanovené aj na úrovni EÚ.⁶¹

85. Vzhľadom na podobnosť funkcie *actio pauliana* na jednej strane a ochranných opatrení na druhej strane by bolo možné naznačiť, že kritériá podobné *fumus boni iuris* a *periculum in mora* by sa mohli použiť aj v kontexte *actio pauliana*. Cieľom toho by bolo presunúť medzinárodnú právomoc v prospech žalobcu, ak existujú náznaky, že táto žaloba môže byť dôvodná, a ak existujú prvky preukazujúce zámer realizovať podvodný prevod takým spôsobom, aby sa sťažilo konanie pre žalobcu (výberom nadobúdateľa s bydliskom v členskom štáte nesúvisiacom s už existujúcim právnym vzťahom medzi dlžníkom a veriteľom).

86. Akokoľvek môže byť taký prístup atraktívny, neberie do úvahy skutočnosť, že *actio pauliana* nevedie k začatiu „vedľajšieho“ konania bez prejudikovania rozhodnutí vo veci samej (rozhodovaných v iných konaniach).⁶² Je to skôr naopak: *actio pauliana* požaduje a vedie (ak je úspešná) k rozhodnutiu vo veci samej. *De facto* zádržné právo, ktoré vzniká v dôsledku toho, predstavuje výsledok vo veci samej, ktorý požaduje veriteľ. V zásade teda (v závislosti od príslušných vnútroštátnych pravidiel) je plnohodnotnou žalobou vo veci samej, na ktorú sa nehodí uplatnenie miernejších testov dôkazného bremena, ktoré *fumus boni iuris* a *periculum in mora* pravdepodobne predstavujú.

87. Je možné zhrnúť, že osobitná povaha *actio pauliana*, ktorá, aj keď k nej pristupujeme na abstraktnejšej úrovni, nevyžaduje opätovné otvorenie niektorej z právomocí, ktoré už Súdny dvor vylúčil, čo vedie k druhému predbežnému záveru, že súd, ktorý má právomoc rozhodovať o žalobe, o akú ide vo veci samej, sa určí podľa článku 4 ods. 1 nariadenia č. 1215/2012.

2. Potenciálne ťažkosti pri uplatňovaní všeobecného pravidla

88. Na základe skutkových okolností vo veci samej všeobecné pravidlo podľa článku 4 ods. 1 nariadenia č. 1215/2012 fakticky vedie k priznaniu právomoci rozhodovať o návrhu žalobkyne španielskym súdom. Ako bolo podrobne analyzované na ústnom pojednávaní, toto riešenie sa môže zdať nepraktické vzhľadom na skutočnosť, že žalobkyňa aj COLISEUM majú sídlo v Poľsku a aj ostatné prvky prejednávanej veci sa nachádzajú v tomto členskom štáte (miesto realizácie developerského projektu, umiestnenie predmetného nehnuteľného majetku, uzavretie zmluvy o predaji tohto majetku). Je to „len“ sídlo žalovanej, ktoré sa nachádza v Španielsku.

89. Okrem toho, ako pripomína vnútroštátny súd, veriteľ nemusí byť povinný podať *actio pauliana* len proti nadobúdateľovi (ako je napríklad žalovaná), ale aj voči iným prípadným nadobúdateľom dotknutého majetku. Ak sa má súdna právomoc určiť na základe bydliska žalovaného, veriteľ bude musieť podať ďalšie žaloby na súdoch (potenciálne) niekoľkých členských štátov. To môže viesť k neprimeraným nákladom a ukrátenie veriteľa sa zhorší v dôsledku pravidiel upravujúcich súdnu právomoc.

60 CALVO CARAVACA, A.-L. a CARRASCOSA GONZÁLEZ, J.: *Litigación internacional en la Unión Europea I, Competencia judicial y validez de resoluciones en materia civil y mercantil en la Unión Europea. Comentario al Reglamento Bruselas I Bis*. Navarra: Cizur Menor, Editorial Aranzadi, 2017, s. 535.

61 Pozri napríklad rozsudky z 9. novembra 1995, Atlanta Fruchthandelsgesellschaft a i. (I) (C-465/93, EU:C:1995:369, bod 32), a zo 17. júla 1997, Krüger (C-334/95, EU:C:1997:378, bod 44).

62 To sa odzrkadľuje v dvoch hlavných podmienkach, ktoré Súdny dvor rozvinul pre uplatnenie tejto právomoci – pozri najmä rozsudok zo 17. novembra 1998, Van Uden (C-391/95, EU:C:1998:543, body 37 až 40).

90. Mohlo by sa tvrdiť, že účel riadneho výkonu súdnictva, ktorý vo všeobecnosti odôvodňuje uplatnenie osobitných právomocí, uvedený v odôvodnení 16 nariadenia č. 1215/2012, by mal posunúť príslušné fórum do Poľska, pretože existuje užšia väzba medzi týmto členským štátom a sporom vo veci samej.

91. Toto odôvodnenie nie je presvedčivé.

92. Po prvé odkaz na účel uvedený v odôvodnení, ktoré sa týka osobitných právomocí, nemôže sám osebe prevážiť nad uplatnením základného pravidla, ak nie sú splnené podmienky na uplatnenie osobitnej právomoci.

93. Po druhé bydlisko žalovaného je práve *klúčovým* spojovacím faktorom na účely uplatnenia nariadenia č. 1215/2012. Preto skutočnosť, že „len“ bydlisko žalovanej sa nachádza v členskom štáte A, zatiaľ čo všetky ostatné prvky sú umiestnené v členskom štáte B, nezakladá právomoc členského štátu B, kde sa nemôže uplatniť žiadna z osobitných alebo výlučných právomocí. Okrem toho (implicitne odmietavé) vyjadrenie, že „len“ bydlisko žalovanej sa nachádza v Španielsku, nezohľadňuje skutočnosť, že oboznámenie žalovanej s údajným podvodným úmyslom spoločnosti COLISEUM je prvkom, ktorý je potrebné preskúmať a ktorý môže byť na dôkazné účely spojený so Španielskom.

94. Po tretie priznať osobitnú právomoc na základe skutkových okolností konkrétnej veci by znamenalo (okrem porušenia pravidiel o právomoci podľa nariadenia č. 1215/2012) skutočne *predpokladať*, že nadobúdateľ (ako žalovaná) mal vedomosť o podvode. Rozhodnutie o právomoci týmto spôsobom by mohlo účinne predvídať úspech *actio pauliana* v celom rozsahu. Avšak, či sú vedomosť o podvode a ďalšie podmienky úspešnej *actio pauliana* splnené, je záležitosťou posúdenia v konaní vo veci samej.

95. Na štrukturálnej úrovni by to v skutočnosti znamenalo (bez toho, aby som sa vyjadroval ku skutkovým okolnostiam prejednávanej veci), že by existovala „domnienka podvodu“ na účely súdnej právomoci, ktorá by umožňovala prilákanie žalovanej k fóru žalobcu. To by mohlo fungovať v dobre odôvodnenom prípade *actio pauliana*. Čo však s tými, ktoré nie sú dobre odôvodnené? A čo s potenciálne šikanóznym konaním? To opäť zdôrazňuje cirkulárny charakter návrhu, čo by v skutočnosti znamenalo najskôr rozhodovanie o veci samej a potom rozhodovanie o právomoci.

96. Po štvrté akokoľvek lákavé by mohlo byť hľadať argumenty, ktoré uprednostňujú žalobkyňu za podobných okolností ako v prejednávanej veci, taký prístup by sa javil ako úplne neopodstatnený v situáciách, keď by sa viaceré skutkové okolnosti týkali niekoľkých členských štátov. Čo keby česká spoločnosť začala s poľským dodávateľom developerský projekt vo vzťahu k majetku nachádzajúcemu sa na Slovensku, s poľskou spoločnosťou nakladajúcou s nehnuteľnosťou nachádzajúcou sa v Rakúsku, prevodom na nemeckú spoločnosť?

97. Inými slovami, je potrebné hľadať *zásadnú* odpoveď, ktorá sa uplatní nezávisle od skutkových okolností v konkrétnom prípade. Aj keď sa plne uznáva a vyzdvihuje príťažlivá flexibilita pravidiel, akými sú *forum (non) conveniens*, ktoré umožňujú výnimku vzhľadom na okolnosti konkrétneho prípadu, faktom ostáva, že štruktúra a logika Bruselského dohovoru a nariadení v skutočnosti vychádza

z rôznych predpokladov.⁶³ To, čo je pochopiteľne potrebné v rozmanitom právnom priestore pozostávajúcom z 28 právnych poriadkov, sú *ex ante* rozumne predvídateľné, aj keď možno niekedy nepružné, pravidlá a menej *ex post facto* vysvetľovania (týkajúceho sa väčšinou dôvodov na vyhlásenie vlastnej kompetencie) veľmi závislého od viacerých faktických prvkov.

98. V súčasnom stave práva EÚ sa *actio pauliana* javí ako jeden z mála zriedkavých príkladov, ktorý umožňuje len uplatnenie všeobecného pravidla a rovnako zriedkavé potvrdenie skutočnosti, že „... neexistuje zjavný základ na to, že by mala existovať vždy alebo aspoň často alternatíva k súdom bydliska žalovaného“.⁶⁴

V. Návrh

99. Vzhľadom na vyššie uvedené dôvody navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na otázky, ktoré položil Sąd Okręgowy w Szczecinie (Krajský súd Štetín, Poľsko), takto:

Článok 7 bod 1 písm. a) nariadenia Európskeho parlamentu a Rady EÚ č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach sa má vykladať v tom zmysle, že pojem „zmluvné veci“ v tomto ustanovení sa nevzťahuje na žalobu, akou je žaloba vo veci samej, ktorá je podaná proti kupujúcemu usadenému v jednom členskom štáte s cieľom určiť, že kúpna zmluva na nehnuteľnosť, ktorá sa nachádza v inom členskom štáte, je neúčinná z dôvodu ukrátenia veriteľa predávajúceho.

Právomoc súdu, ktorý má rozhodovať o takej žalobe, sa určí podľa článku 4 ods. 1 nariadenia č. 1215/2012.

⁶³ Pozri v tejto súvislosti rozsudok z 1. marca 2005, Owusu (C-281/02, EU:C:2005:120, body 37 až 46). Pre širší výklad pozri BRIGGS, A.: Some Points of Friction between English and Brussels Convention Jurisdiction. In: ANDENAS, M. a JACOBS, F. (vyd.): *European Community Law in the English Courts*. Oxford: Clarendon Press, 1998, s. 278 – 279; BRIGGS, A.: *The Conflict of Laws*. 3. vyd., Oxford: Oxford University Press, 2013, s. 52 – 54; DICKINSON, A.: Legal Certainty and the Brussels Convention – Too Much of a Good Thing? In: DE VAREILLES-SOMMIÈRES, P. (vyd.): *Forum Shopping in the European Judicial Area*. Oxford a Portland: Hart Publishing, 2007, s. 115 a nasl.; FENTIMAN, R.: Foreign Law and the *Forum Conveniens*. In: NAFZIGER, J. a SYMEONIDES, S. (vyd.): *Law and Justice in a Multistate World, Essays in Honor of Arthur T. von Mehren*. New York: Transnational Publishers Inc, Ardsley, 2002, s. 291.

⁶⁴ GÖRANSON, U.: Actio pauliana outside bankruptcy and the Brussels Convention. In: SUMAMPOUW, M. a kol. (vyd.): *Law and Reality: Essays on National and International Procedural Law in Honour of Cornelis Carel Albert Voskuil*. Den Haag: T.M.C. Asser Instituut, 1992, s. 97.